

Rousseau, çocuklar La Fontaine'i anlayamaz diyor, büyükler anlayabilirmi ki? Fabl'lerin belli başlı İngilizce çevirileriyle Türkçe çevirilerini birbir inceledim. İkisinde de yalnız iskelet var, ruh kaybolmuş. Ben Fransızcanın sırlarını çözebilmek için bütün bir ömür harcayan bir hoca ve mütercim olarak ancak elli yaşından sonra La Fontaine'in güzelliklerini anlamağa başladım. Zaten okuduğumuz şaheserlerin kaçta kaçını gerçekten tadabiliyoruz?

Görüş dergisinin Haziran 82 sayısında çok iyi bildiğimi sandığım bir çok kitapların tahlillerini okuyunca, cehaletimizin sonsuzluğunu bir kere daha anladım. Ne «Pinokyo»yu tanımışım, ne «Alis Harikalar Diyarında»yı. Mark Twain'in «Huckleberry Finn»i ise idrakimin bugün kü nüfuz edemediği bir dünya. Birçok kitapları uyuyarak okumuşuz. Çocuk kitapları Balzac'ın «İnsanlık Komedyası»ndan çok daha girift, çok daha esrarengiz.

Cassell'in Edebiyat Ansiklopedisi «Çocukların Kitapları» bölümüne şöyle giriyor: «Çocukları eğlendirmek amacı güden kitaplar Batı Avrupa'da onsekizinci asrın ortalarına doğru yayımlanmağa başlamıştır. Bu tarihten önce gençlere mahsus edebiyat, dini eserler, görgü kitapları ve okul kitaplarından ibaretti. Tek amaçları öğretim olan bu eserler, matbaanın icadından önce yazma olarak elden ele dolaşıyordu. İlk basılan kitaplar arasında da onları görürüz. Çocuklar eğlenmek istedikleri zaman mektep kitaplarından daha çekici eserler arıyorlardı. Ezop'un Masalları gibi. yetişkin insanlar için yazılan kolay anlaşılır kitaplar da bunların arasındaydı. Masallar, hikâyeler, seyahat kitapları, hayvanlara ait kitaplar ve sokaktaki adama hitap eden benzeri eserler çocukların çok hoşuna gidiyordu. Protestan İngiltere'de büyüklerin çocuklar için en uygun saydığı eserler: Kitab-ı Mukaddes ile Havarilerin Menkıbeleri idi. Ama çocuklar çeşitli ko-

nularda basılan ve seyyar satıcılar tarafından ucuza satılan kitapçıkları daha çok severlerdi.

Korkunç bir tezat değil mi? İngiliz gençlerinin ve Kuzey Amerikalı küçük okuyucuların 1660-1720 arası en çok zevk aldığı kitaplar tüyler ürpertici «hükümler» ve «istiğfar» dualarıyla biten dini (püriten) eserlerdir. Çocuklar bu iç karartan yayımlardan illallah diyerek büyükler için yazılmış kitaplara el atarlar: «Robinson Crusoe» (Defoe), «Güliverin Seyahatleri» (Swift) gibi.

Daha sonra çocuk kitapları basan özel yayınevleri kuruluyor. Charles Lamb ile Mary Lamb, Shakespeare'in tiyatrolarını hikaye şekline sokup bastırırlar çocuklar için: «Shakespeare'den Masallar». Locke'la Rousseau'nun eserleri eğitim alanında büyük alaka uyandırır. Fransa, İngiltere ve Almanya ahlaki konuları ele alan bir çok eserler aktarır birbirlerinden. Bu dönemde kozmopolit temayüller ağır basar. Berquin ile Madam Genlis İngiltere'de çok tutulur».

Ansiklopedideki yazı sürüp gidiyor. Türk okuyucusu için fazla lüks sayılabilecek bir alay bilgi. Konu daha çok İngiliz ve Amerikan çocuk edebiyatı üzerinde yoğunlaşmış.

Britannica Ansiklopedisinde «çocuk edebiyatı» maddesi on büyük sütun. Locke ve Rousseau gibi terbiyecilerin türün gelişmesi üzerindeki etkilerine geniş yer veren bu makale de İngiltere ile kuzey Amerika üzerinde duruyor. Çocuk dergiciliği, çocuk kitaplarına verilen ödüller bütün ayrıntılarıyla anlatılmış. Doğudan yalnız Binbir Gece tercümeleleri, biraz da Kelile ve Dimne münasebetiyle söz ediliyor. Ciddi, ağırbaşlı ve kuru bir yazı.

Batının edebiyat tarihlerinde, çocuk edebiyatı diye bir bölüm yok. 1958 de yayımlanan son büyük edebiyat ansiklopedisinin üçüncü cilti Fransa'ya ayrıl-